

СТАНОВИЩЕ

върху материалите, предоставени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ в област на висше образование Природни науки, професионално направление 4.4. Науки за земята, научна специалност „Екология и опазване на екосистемите“ по дисциплината „Защитени природни територии“

В конкурса за доцент, обявен в Държавен вестник, бр. 36 / 29.04.2025 г. и в сайта на ЛТУ с код на процедурата ELA-AsP-0425-165 за нуждите на катедра „Екология, опазване и възстановяване на околната среда“ към Факултет „Екология и ландшафтна архитектура“, като кандидат участва гл. ас. д-р Христина Банчева, Факултет „Екология и ландшафтна архитектура“, катедра „Екология, опазване и възстановяване на околната среда“

Изготвил становището: доц. д-р Петър Петров, професионално направление 4.4. Науки за земята, служител на Лесотехнически Университет

1. Кратки биографични данни за кандидата

Кандидатът гл. ас. д-р Христина Страхилова Банчева-Преславска е родена през 1983 г. Завършва висше образование в Лесотехнически университет – София, специалност „Екология и опазване на околната среда“. През 2017 г. придобива образователна и научна степен „доктор“ в научна специалност „Екология и опазване на екосистемите“ с дисертационен труд на тема „Подходи за оценка на ефективността на управление на националните паркове в България“. От 2017 г. е асистент, а от 2018 г. – главен асистент в катедра „Екология, опазване и възстановяване на околната среда“ на ЛТУ.

Кандидатът има над 8-годишен преподавателски опит, множество публикации в национални и международни издания, участие в научноизследователски и образователни проекти, както и активно сътрудничество с институции, ангажирани с управлението на защитени територии. Дейността ѝ се характеризира с висока научна активност, солидна преподавателска практика и ангажираност към развитието на устойчиви природозащитни политики. Тематичната насоченост на нейната работа е напълно съвместима с обявения конкурс, като обхваща ключови аспекти на управлението на защитените природни територии, устойчивото развитие, екологичните политики и образователни практики в сферата на екологията.

2. Съответствие на подадените документи и материали на кандидата с изискуемите съгласно Правилника за РАС в ЛТУ.

Подадените от кандидата документи отговарят на чл. 59 и чл. 60 от Правилника за развитие на академичния състав в ЛТУ, както следва:

- Придобита ОНС „доктор“;
- Над 8 години академичен стаж, вкл. като асистент и главен асистент в ЛТУ;
- Представена хабилитационна монография, която не повтаря дисертационния труд;

- Спазени са минималните национални изисквания по чл. 2а от ЗРАСРБ – с доказани общо над 677 т.;
- Съобразяване с допълнителните изисквания на ЛТУ;
- Липса на данни за установено плагиатство.

Представени са всички необходими документи по чл. 60, ал. 4, т. 1–12, вкл. автобиография, нотариално заверени дипломи, доказателства за заемана академична длъжност, справки за приносите и самооценка, списък на публикации, участия в проекти и др. Всички документи са подадени както на хартиен, така и на електронен носител съгласно чл. 60, ал. 5.

На това основание считам, че няма формални или процедурни пречки за участие на гл. ас. д-р Христина Банчева-Преславска в конкурса.

3. Оценка на учебно-преподавателската дейност на кандидата (работа със студенти и докторанти)

Гл. ас. д-р Христина Банчева-Преславска притежава значителен и добре структуриран преподавателски опит, натрупан в продължение на повече от десет години в Лесотехническия университет. В този период тя е водила лекции и практически упражнения по редица дисциплини, сред които „Защитени природни територии“, „Защитени природни територии в България“, „Устойчив туризъм“, „Екотуризъм“, „Изследователски подходи и методи в екологията“. Част от дисциплините са разработени и внедрени в учебния процес с нейно активно участие.

Освен в редовното обучение, кандидатът участва активно и в дистанционни и електронни форми на преподаване, адаптирайки съдържанието и формата на курсовете към съвременните изисквания и нужди на студентите.

Кандидатът има активна роля и в ръководството на дипломанти и студенти, провеждащи практически стажове в рамките на бакалавърски и магистърски програми. Ръководила е 4 дипломни работи (като ръководител и съръководител).

Преподавателската ѝ дейност се отличава с прилагането на иновативни и интерактивни методи – казуси, теренни упражнения, дискусии, използване на ГИС и визуализация на пространствени данни, анализ на политики. В рамките на курсовете ѝ често се канят гост-лектори от практиката, провеждат се екскурзии и се използват ресурси от природни паркове и резервати. Това осигурява на студентите не само теоретична подготовка, но и ценен практически опит.

Кандидатът е участвала в разработването и актуализирането на учебни планове, както и в международни образователни инициативи и мобилности по програми като Erasmus+. Нейният принос към изграждането на цялостната учебна среда в катедрата е безспорен и демонстрира не само висок професионализъм, но и ангажираност към развитието на студентите и модернизирването на образователния процес.

4. Оценка на научната, научно-приложната и публикационната дейност на кандидата

Кандидатът гл. ас. д-р Христина Банчева-Преславска участва в конкурса със следните материали:

- Монографии – 1 бр. (хабилитационна);
- Учебници – 0 бр.;
- Учебни пособия – 0 бр.;

- Книги (извън хабилитационната монография) – 2 бр.;
- Научни публикации – общо 26 бр., от които 12 в издания с импакт фактор или включени в международни бази данни (Scopus, WoS);
- Научно-приложни и образователни проекти – 11 бр.

4.1 Участие в научни, научно-приложни и образователни проекти

Гл. ас. д-р Христина Банчева-Преславска има активно участие в 11 научноизследователски, научно-приложни и образователни проекта, от които 3 с международно участие и на два е била ръководител. Тематичният обхват на проектите съответства на професионалните интереси на кандидата.

4.2 Характеристика на публикуваните научни резултати

Публикуваните научни трудове на гл. ас. д-р Христина Банчева-Преславска се отличават с ясно изразен фокус върху интегрирането на научната теория и практическите аспекти на управлението на защитените природни територии. Характерно за нейните изследвания е използването на интердисциплинарни подходи, съчетаващи екология, социални науки, политика и образователни методи.

Хабилитационната ѝ монография „Управление на националните паркове. Подходи и критерии за оценка“ е значим принос в национален и регионален контекст, като предлага оригинална методика за оценка на ефективността на управлението на защитени територии. Аналитичният модел, включващ институционални, социални, екологични и икономически индикатори, е базиран както на национални данни, така и на сравнителни анализи с европейски практики.

В публикациите ѝ в международни списания с импакт фактор се разглеждат теми като капацитетът на туристическите зони, управлението на конфликтите в защитените територии, ролята на доброволческите инициативи и екосистемните услуги. Част от тези публикации са съвместна разработка с международни екипи, което подчертава способността на кандидата да работи в глобален научен контекст.

Научните резултати са валидирани чрез участие в национални и международни научни форуми, като доклади от конференции и публикувани научни съобщения. Трудовете на кандидата се отличават със структура, основана на ясно формулирани цели, методологическа прецизност, логически изводи и практически насочени препоръки.

Научната ѝ продукция е практически ориентирана, но същевременно теоретично аргументирана. Някои от изследванията ѝ са използвани като основа за методически документи, учебни програми и образователни инициативи, което потвърждава и приложния характер на изследователската дейност.

4.3 Отражение на научните публикации на кандидата в литературата (известни цитирания)

Публикациите на гл. ас. д-р Христина Банчева-Преславска са получили признание както в националната, така и в международната научна общност. Към момента са регистрирани общо 33 цитирания, от които 17 са в реферирани списания и сборници от научни форуми, индексирани в Scopus и Web of Science, а останалите – в учебни помагала, монографии, дисертации и други научни трудове.

Цитиранията са разпределени равномерно през последните години, което показва устойчив интерес към нейната работа и актуалност на темите. Те произхождат от

различни страни, включително Германия, Австрия, Италия и Румъния, както и от български научни институции. Това свидетелства за широкото въздействие на научната дейност на кандидата и нейната международна видимост.

4.4 Приноси в трудовете на кандидата (научни, научно-приложни, приложни)

Научните и научно-приложни приноси на гл. ас. д-р Христина Банчева-Преславска са с интердисциплинарен характер, висока актуалност и практическа приложимост. Те са групирани в няколко основни тематични направления, които отразяват последователното развитие на научните ѝ интереси и професионален опит:

Разработване на теоретико-методологични подходи за оценка на управлението на защитени територии. Кандидатът предлага оригинални системи от индикатори и методики за оценка на ефективността на управление на националните паркове в България. В хабилитационната ѝ монография е разработена комплексна рамка, обединяваща институционални, екологични, социални и икономически измерения. Този принос е значим както за академичната общност, така и за практиката по управление на природни ресурси.

Анализ на политики и нормативна рамка в сферата на защитените територии. В редица трудове кандидатът провежда критичен анализ на съществуващото законодателство, институционалните механизми и административните практики, като формулира конкретни предложения за подобрения. Подходът включва съпоставка с европейски практики и оценка на изпълнението на ангажиментите по Натура 2000.

Разработване и прилагане на методи за оценка на екосистемни услуги. Д-р Банчева-Преславска прилага интердисциплинарни и пространствено насочени подходи за анализ на екосистемните услуги, като разработва модели за пространствена визуализация и териториален мениджмънт. Приносите в това направление включват и предложения за интегриране на концепцията за екосистемни услуги в местното планиране.

Изследвания върху устойчивия туризъм и териториалното натоварване на защитени зони. Чрез прилагане на геопространствен анализ и теренни изследвания, кандидатът разработва критерии и индикатори за определяне на допустимото туристическо натоварване и разработва концепции за устойчив туризъм в чувствителни екосистеми. Разработени са методи за зонироване, интерпретация и участие на местните общности в управлението.

Развитие на образователни и комуникационни подходи в сферата на екологията. В публикации и проекти кандидатът предлага образователни модули, наръчници и методически ръководства за неформално екологично образование, насочени към различни възрастови и професионални групи. Въвежда интерпретативни методи и доброволчески инициативи в преподаването и управлението на природни територии.

Научно-приложна разработка на платформи и обучителни инструменти. Част от приносите на кандидата са свързани с приложни решения, създадени в рамките на проекти – дигитални образователни инструменти, приложения за интерпретация на природното наследство, платформи за обучение на терен и визуализация на данни с помощта на ГИС технологии.

Всички тези приноси отразяват последователна и задълбочена научна работа, ориентирана към реалните предизвикателства в управлението на околната среда и природозащитата. Работите на кандидата са широко използвани в практиката на дирекции на национални и природни паркове, общини и неправителствени организации, което допълнително потвърждава тяхната полезност и приложимост.

5. Оценка на личния принос на кандидата

На основата на представените публикации, монография, проекти и цялостна професионална активност, е очевидно, че приносите в научната, приложната и образователната дейност са лично дело на гл. ас. д-р Христина Банчева-Преславска. Повечето от трудовете ѝ са самостоятелни или водещо авторски, като в случаите на съавторство нейната роля е ясно документирана и водеща. Хабилитационната монография е изцяло самостоятелно разработена и представя оригинална методология и изводи, които не повтарят вече защитения ѝ дисертационен труд.

В публикациите, където кандидатът е в съавторство, приносът ѝ се откроява в концептуалната рамка, анализите и изводите. В редица случаи тя е основен автор по темите, обхващащи управлението на защитени територии, екологичното образование и оценката на екосистемни услуги. Използваните методи, библиография и емпирични данни ясно отразяват собствен принос, аналитичен подход и задълбочено познаване на темата.

Също така, проектната ѝ дейност е съпътствана с водеща роля при планиране, реализиране и популяризиране на резултатите. Кандидатът демонстрира висока степен на професионална автономност и независимост при формулирането на научни хипотези, методики и подходи, както и при осъществяването на образователна и приложна дейност.

На това основание, считам, че представените резултати са лично дело на кандидата и доказват не само способност за самостоятелна научна работа, но и принос към обогатяване на академичната среда в Лесотехническия университет.

6. Критични бележки

Представената от кандидата научна, преподавателска и проектна дейност отговаря в пълна степен на изискванията за заемане на академичната длъжност „доцент“. Все пак, в духа на конструктивна критика, могат да се направят следните бележки:

- Част от публикациите, особено тези в национални издания, биха могли да бъдат обогатени с по-задълбочена методологическа рамка или по-ясно изведен практически изводи.
- Препоръчително е бъдещата научна активност да бъде насочена към разширяване на международното сътрудничество и участие в още повече високорейтингови международни издания, включително с координиране на международни проекти.
- Желателно е и по-активно включване в рецензионни дейности и експертни групи на европейско ниво, което би допринесло допълнително за академичното утвърждаване на кандидата в международната научна общност.

Тези бележки не намаляват значимостта на вече постигнатите резултати, а имат за цел да очертаят възможности за бъдещо развитие и научно надграждане.

7. Лични впечатления

В хода на познанството и съвместната работа с гл. ас. д-р Христина Банчева-Преславска съм имал възможността да наблюдавам нейното развитие както като преподавател, така и като изследовател. Кандидатът демонстрира висока ангажираност към академичната дейност, притежава отлична научна култура и работи с прецизност и последователност.

Впечатление прави нейната способност да интегрира научни изследвания с преподавателски практики и проектна работа. Стилът ѝ на преподаване е ясен, вдъхновяващ и ориентиран към практиката. В академичната среда тя е уважаван и търсен колега, включващ се активно в колективни начинания, студентски инициативи и междууниверситетски партньорства.

Кандидатът съчетава умения за стратегическо мислене, задълбочен анализ и емпатично отношение както към студенти, така и към колеги. Тя се отличава с иновативност в подхода си и последователност в изграждането на професионалния си профил. Убеден съм в нейния потенциал за по-нататъшно академично и научно развитие.

8. Заключение

Във връзка с посоченото по-горе, предлагам гл. ас. д-р Христина Банчева-Преславска да бъде избрана за „доцент“ по дисциплината „Защитени природни територии“, в професионално направление 4.4. Науки за земята, научна специалност „Екология и опазване на екосистемите“.

Изготвил становище
Доц. д-р Петър Пет

Становището е предадено на:

25.08.2025